

בש"ס ר"ה (ט"ז) אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלו זכרונכם לפני ובמה בשופר, ופירש הריטב"א דהא ובמה בשופר קאי נמי אמלכיות כאילו אמרו כדי שתמליכוני עליכם במה בשופר, וכענין שנאמר בשאול כשהמליכוהו (שמ"א י' כ"ד) ויריעו כל העם ויאמרו יחי המלך. ואינו מובן הדמיון משם שהי' כדי לפרסם או לשמחה, וכאן אמרו כמה דכייף או כמה דפשיט אינש דעתי' טפי מעלי וגו' ונחית גנח ילולי לילל, ולשמחה מה זו עושה:

ונראה דהנה מעלת שופר גדולה ממעלת התפילה כי שופר דאורייתא והתפילה דרבנן כאמרם ז"ל (שלהי ר"ה) פשיטא דהא דאורייתא והא דרבנן. ונראה דגדולה נמי ממעלת הקרבנות, וכאמרם ז"ל (ר"ה כ"ו) ותיטב לה' משור פר משופר, היינו שדוד התפלל שתפילתו תיטב משור פר שהקריב אדה"ר ואפקי' חז"ל מלשון משופר מכלל דבכל מקום מעלת השופר גדולה משניהם, דחז"ל לאו לגרוע מתפילתו של דוד אמרו, ואם היתה מעלת הקרבן גדולה משופר הי' הא דאפקוהו מפשוטו גרעון בתפילתו של דוד כמובן, ובדאי טעמא בעי למה גדולה מעלת השופר כ"כ:

כאילו הוא עומד בעצמו ברוחניותו בלתי מתלבש בגשמיות, ע"כ יש בכחו נמי להמשיך מלמעלה השפעה רוחנית בלתי מתלבשת בגשמיות, והיינו הך דמעלת השופר גדולה מן התפילה, ומובן אשר קרבנות שכולן עשי' גשמית רק שהרצון מלוכש בהן בודאי מעלת השופר גדולה מהן:

והנה בר"ה הדרישה היא שתתגלה מלכות שמים בעולם, כי זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, וכמו שכונת הבריאה של כל העולמות היתה שיתגלה כבוד ה', כן נדרש שבכל ר"ה תתגלה מלכות ה' בעולם, וזה תוכן כל תפלותינו ביום זה, ובכך חזן פחדר וגו', מלך על כל העולם כולו וגו' וידע כל פעול כי אתה פעלתו וגו'. והנה השפעת התגלות מלכות שמים היא ענין רוחני בלי לבוש גשמי כמובן, וע"כ דיבור של תפילה אף שהוא יוצא מפנימיות הלב מ"מ באשר הוא מתלבש ומתאחד בה' מוצאות הפה אי אפשר שימשך מלמעלה דבר רוחני בלתי מתלבש בלבוש גשמי כנ"ל, ע"כ מתבקשת לענין זה מצות תקיעת השופר, שהיא נחשבת רוחנית בלתי מתלבשת בה' מוצאות הפה הגשמיים, שבכחו להמשיך דוגמתו השפעה בלתי מלוכשת:

ומעתה מובנים דברי הריטב"א דכדי שתמליכוני עליכם נמי הוא באמצעות השופר, דהדיבור של מלכות בעצמו איננו מספיק להמשיך השפעת התגלות מלכות שמים, אלא שהדיבור הוא מורה לבד מה שימשוך השופר, ועיקר ההמשכה הוא בשופר:

ביטול והכנעה לסט"א, וזהו מאמר ר' לוי. ורבנן אמרי זכות מ"ת, היינו שהם מיירי מהחטא שנהנו מסעודתו של אותו רשע, לעומת זה עומדת זכות מ"ת שהתקשרו ישראל ונדבקו בהש"ת עד כלות הנפש, לקיים (ש"ה"ש ה' ו') נפשי יצאה בדברו, והיו מרגישין ניתוק נפשם מעל גויתם ולא הפסיקו מדביקותם, וכמו שדברנו כבר מזה, וכענין שכתוב באור החיים בנדב ואביהוא, ובאמת שזה נקרא ג"כ אכילה דאשתי' כמ"ש (שמות כ"ד י"א) ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, והטעם כנ"ל ששניהם ענין דביקות, וע"כ זכות מ"ת עמדה נגד הטא ההנאה מסעודתו של אותו רשע, וזכות העקידה עמדה לנגד חטא השתחוו' לצלם: ולפי האמור יובן מה שבר"ה אנו מזכירין זכות העקידה בתקיעות בשופר של איל, וגם זכות מ"ת בוכרון שופרות של מ"ת, ולדעת קצת ראשונים כל ענין השופר הוא להזכיר זכות מ"ת שהי' בקול השופר. דהנה כבר אמרנו (במאמר אחר זכור ברית בשנת תרע"ג) ענין שברים תרועה ששברים מורים על הכנעה ושברון הלב, ותרועה על התשוקה והגבהה לבו בדרכי ה', שזה ענין יו"ט של ר"ה ענינו למטה ולבו למעלה עי"ש. ולעומת שני אלה מזכירין זכות העקידה שהיא הכנעה, וזכות מ"ת על התשוקה והדביקות והגבהה לבם בדרכי ה':

והיינו הך שהגיד כ"ק זקני האדומ"ר הגדול וצללה"ה מקאצק דכאשר השנה מבורכת היא מבורכת בכל דבר ואפי' ביראת שמים נמי, ובודאי שהפירוש שמבורכת ביראת שמים למבקשים יראת שמים ונמשכים אחר פנימיות ההשפעה ולא לנמשכין אחר הלבוש החיצוני שבה, וע"כ למרבית העולם שנמשכין אחר חיצוניות ההשפעה והלבוש גורמת היא עוד נסיון:

והנה תפילה היא המושכת שפע מלמעלה כמהותה כן המשכתה, היינו דהדיבור של תפילה יוצא מפנימיות הלב ומתלבש בה' מוצאות הפה, ופנימיות הלב היא כמעט רוחנית:

אך הרוחני מתלבש בה' מוצאות הפה שהוא גשמי ממש, והוא רוחני בלבוש גשמי, ע"כ מושכת כדוגמתה השפעה מלמעלה נמי רוחני בלבוש גשמי כנ"ל. אבל אין בכוחה להמשיך מלמעלה רוחני בלי לבוש גשמי יותר ממהותה העצמית. אך שופר הוא הבל היוצא מפנימיות הלב בלתי נתלבש בה' מוצאות, וכלי השופר איננו מעצם הקול ואיננו מתאחד עם הבל הלב כמו שה' מוצאות הפה מתאחדים עם הבל הלב שהם הם האדם עצמו, אבל כלי השופר הוא דבר נפרד מהאדם וחשוב הבל

במדרש (בר"פ פ' נ"ו) ביום השלישי וישא אברהם את עיניו, כתיב יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחית לפניו, ביום השלישי של שבטים וכו' ביום השלישי של אסתר דכתיב ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות לבשה מלכות בית אבי', באיזה זכות, רבנן ור' לוי, רבנן אמרי בזכות יום השלישי של מתן תורה שנאמר ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר, ר' לוי אמר בזכות של יום שלישי של אברהם אבינו שנאמר ביום השלישי. נראה לפרש מהלקותם, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, דהנה בימי אסתר היתה הגזירה בשביל שני דברים, בשביל שהשתחו' לצלם בימי נבוכדנצר, ובשביל שנהנו מסעודתו של אותו הרשע, וע"כ היתה צריכה זכותם לעומת ב' החטאים האלה לבטל הגזירה הנצמחת מהם. והנה ההשתחוו' לצלם היא ביטול והכנעה לסט"א, והנאה מסעודתו של אותו רשע היא הדביקות לסט"א, כי מדבר שיש לאדם הנאה ממנו נעשה נדבק בו כמו שדייק כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה מרש"י סנהדרין (נ"ח), וכבר הזכרנו זה פעמים רבות:

והנה כבר אמרנו שזכות העקידה היא מחמת שביטל דעתו להש"י, אף שידע בסוד הקרבן שאין אדם ראוי לקרבן, מ"מ כפף את דעתו ותפס מאמר השי"ת בפשיטות וכבהמה דאדעתא דמרת אזלא:

והנה מובן שזכות עקידה עומדת לנגד חטא ההשתחואה לצלם שהוא נראה לפנינו

ונראה לפרש דהנה כל ההשפעות היוצאות מלמעלה הן רוחניות לגמרי, אלא בעברן דרך העולמות והמלאכים מתלבשים בעניני עולמות ההם והמלאכים שבהם עד שבבואם לעולם הגשמי מתלבשים בלבוש גשמי ממש בנוי מארבעה היסודות הגשמיים, וכמשל הפרי שנתלבש בקליפתו, אבל מ"מ העיקר הוא הרוחניות שבהם, וכידוע מדברי האר"י ל בפסוק (דברים ח' ג') כי על הל' מוצא פי ה' יחי' האדם, היינו מוצא פי ה' שנתלבש בלחם בזה יחי' האדם ולא בגשמיות הלחם:

והנה כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה הגיד כי ההשפעה הרוחנית מלמעלה היא החיבור בין הנותן שהוא הש"י למקבלי ההשפעה, וישראל המבקשים השפעה אין עיניהם נשואות לגשמיות ההשפעה לבד אלא לחיבור שבה, עכ"ד הצריך לעניננו. ויש להבין דא"כ הי' כל מין השפעה צריך להביא אתו דביקות ואהבה, והרי כתיב (שם ל"ב ט"ו) וישמן ישרון ויבעט, ואמרו ז"ל גדול נסיון העושר מנסיון העוני. אך הטעם הוא מפני שאין ההשפעה באה אלא בלבוש כנ"ל, ולעומת מהות ההשפעה כן יגדל לבושו הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, וע"כ הנמשך אחר פנימיות ההשפעה באמת מביאה אתה דביקות ויראת שמים.